

*Н.М. АНТОНЮК,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземних мов та перекладу
Академії адвокатури України*

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В КОНТЕКСТІ ІНОЗЕМНОМОВНОГО ПЕРЕКЛАДУ

Окремою увагою заслуговує передача іноземною мовою правничої наукової інформації. Саме переклад сприяє виникненню та розповсюдженню еквівалентів лексичних одиниць, які або одночасно запозичуються кількома мовами з єдиного джерела, або проходять кілька проміжних етапів послідовних запозичення у межах того чи іншого ланцюга мов. Отже, переклад теж відіграє далеко не останню роль у розвитку мов. Бо це не лише намагання передати певну інформацію засобами іншої мови, але й випробування можливостей мови перекладу, її здатності передавати думку, висловлену іншою мовою. І якщо у мові перекладу бракує необхідних лексичних одиниць, саме перекладачі першими намагаються створити відповідний лексичний еквівалент у мові перекладу, коли вони нагріпляють на лакуни.

Особливо часто такі ситуації виникають при юридичному та технічному перекладі. Бувають випадки, коли той чи інший термін, який дуже широко вживається в одній мові, ще не зареєстровано в іншій. Лакуна рано чи пізно заповниться, але завжди виникає питання, як саме вона повинна заповнитися. Зараз науково-технічна термінологія створюється, як правило, організовано, за участю термінологічних комісій та інших установ, на які покладено таке завдання. Проте окремі перекладачі теж істотно впливають на створення нових термінів. Нові терміни при перекладі можуть або просто запозичуватись, або передаватися засобами рідної мови. Але незалежно від способу перекладу незареєстрованих

термінів, цей переклад здійснюється з метою одержання їхніх формальних еквівалентів. Причому, таким еквівалентом може бути навіть довільне словосполучення типу конкурентноспроможна продукція. Перекладачеві інколи доводиться самостійно створювати еквівалентні терміни рідною мовою, причому основна проблема, яку доводиться розв'язувати перекладачеві науково-технічної літератури, полягає саме у перекладі термінів, що веде до появи неологізмів, які становлять досить великий відсоток всієї лексики у перекладах. Справа в тому, що перекладачі змушені винаходити засоби передачі відсутнього терміна для подальшого його стандартизації та закріплення у відповідних термінологічних словниках. А виходячи з того, що будь-який словник претендує на істину в останній інстанції, перекладач має своїм завданням враховувати не лише досвід найбільш розвинених мов світу, але й місцеві умови та традиції, пов'язані зі словниковим складом мови. Важливу роль відіграє також фонетична та граматична будова мови. Отже, виникає інша проблема: якомога вдаліше поєднати національні традиції з позитивним світовим досвідом. Особливо це стосується мов, у яких національна термінологія перебуває на стадії формування, де саме переклади наукової правничої літератури з інших мов служать одним із основних шляхів поповнення фахових терміносистем та їх стандартизації [6].

Інколи саме перекладачі звертають увагу на те, що той чи інший термін рідної мови не відповідає основним вимогам

термінотворення, бо якраз перекладачі, як ніхто інший, мають можливість порівнювати термінологічні еквіваленти мови оригіналу та мови перекладу. Під невідповідальністю того чи іншого терміна може розумітися його надмірна громіздкість, нездатність утворювати деривати тощо. Часом перекладачі просто заступають невдалий термін його іншомовним еквівалентом. Це може відбуватися як узгодження, так і стихійно.

Для прикладу, майже інтернеціаналізовано стало англomовне слово «dealer» — торговець, дилер, посередник. Словосполучення англійською мовою «dealer in foreign exchange» — продавець іноземно мовної валюти; «dealer in stolen property» можна передати українським еквівалентом «торговець краденим».

Різні монолінгвістичні, двомовні та тлумачні словники юридичної лексики по-різному трактують ті, чи інші поняття і лише контекст та креативний підхід до перекладу тексту призводять до адекватності.

Для розвитку монологічного та діалогічного, юридичного, іноземного мовлення студентів в базі міжнародних технологій — віртуальна консультація адвоката та клієнта, яку залюбки «програють» студенти. Дійові особи: Адвокат (Україна), перекладач, клієнт (Великобританія).

Намагання клієнта розібратись у такому:

Конституція України гарантує кожному право на судовий захист і передбачає, що держава має забезпечувати фінансування та належні умови для функціонування судів та діяльності суддів. З огляду на це у державному бюджеті України окремо визначаються видатки на утримання судів. Не секрет, що здійснення правосуддя в цивільному судочинстві потребує великих фінансових затрат. Частково такі затрати компенсуються державі шляхом обкладання судовим збором (державним митом) заяв, з якими особа звертається до суду. Другим джерелом фінансування судової діяльності є кошти, які сплачує зацікавлена сторона за розгляд судової справи, зокрема це витрати

на інформаційно-технічне забезпечення; витрати на правову допомогу: витрати сторін та їхніх представників, що пов'язані з явкою до суду; витрати, необхідні для залучення свідків, спеціалістів, перекладачів та проведення судових експертиз, та витрат, пов'язані з проведенням огляду доказів за місцем їх знаходження та вивчення інших дій, необхідних для розгляду справи [4].

Роз'ясніть і прокоментуйте. Відтворіть цю ситуацію в діалогах між дійовими особами адвокатської практики.

Популярне англійське прислів'я говорить: «There are no limits to perfection» — немає меж досконалості. Тому міжнародні технології навчання іноземно мовній комунікації в ході перекладу будь-якої соціальної термінології, рівно як і правничої, базується на креативному підході до інтерпретації тем, текстів, діалогів в писемному та усному мовленні, на використанні комп'ютерних програм та сучасних лінгвістичних «нанотехнологій» — родзинок і знахідок викладача іноземної мови, перекладача і фахівця в галузі правничої лексики.

Список використаної літератури:

1. *Антонюк Н.М., Краснолуцький К.К.* Міжнародні організації: навчальний посібник (англ. та укр. мовами) / Н.М. Антонюк, К.К. Краснолуцький. — Вінниця: Нова книга, 2004. — 240 с.
2. *Антонюк Н.М.* Правничі термінологія у змісті викладання іноземних мов / Н.М. Антонюк // Вісник Академії адвокатури України. — 2005. — № 3(4).
3. *Антонюк Н.М.* Болонська система: іноземні мови та переклад / Н.М. Антонюк // Вісник Академія адвокатури України. — 2007. — № 3(10).
4. *Захарова О.С.* Витрати на правову допомогу за ЦПК України / О.С. Захарова // Вища школа. — 2008. — № 6.
5. *Правознавство: словник термінів* / [за ред. В.Г. Гончаренка]. — К: Юрисконсульт, КНТ. — 2007.
6. *Д'яков А.С.* Основи термінотворення

/ А.С. Д'яков [та ін.]. — К.: КМ Academia, 2000. — 218с.

7. *Коломієць Л.В.* Концептуально-методологічні засади сучасного українського поетичного перекладу/ Л.В. Коломієць. — К.: Київський університет, 2004. — 522 с.

8. Переклад англійської наукової і технічної літератури/ В.І. Карабан. — Вінниця: Нова книга, 2004. — 576 с.

9. *Карабан В.І.* Англійсько-український юридичний словник / В.І. Карабан. — Вінниця: Нова книга. 2004. — 1088 с.

10. *Корніяка О.М.* Лабіринти розуміння / О.М. Корніяка. — К.: Знання, 1990. — 48с.

11. *Латышев Л.К., Проворотов В.И.* Структура и содержание подготовки переводчиков в языковом вузе / Л.К. Латышев, В.И. Проворотов. — М.: НВИ. ТЕЗАУРУС, 2001. — 136 с.

12. *Sonja Larsen and John Bourdeau.* Legal Research for Beginners, New York 1997. — 294 с.